

Języki z wody

Bogna Burska, Ewa Chomicka, Daniel Kotowski,
Jolanta Woszczenko

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Języki z wody

Języki z wody to projekt Bogny Burskiej we współpracy z Danielem Kotowskim – instalacja audio-wideo, w której czterdziestoosobowy Chór w Ruchu tworzony przez osoby słyszące i Głuche wykona interpretacje kodów komunikacyjnych i pieśni wielorybów simultanicznie w językach fonicznym i międzynarodowym migowym, w wodzie i powietrzu, tworząc wizualno-przestrzenno-dźwiękowe fantazje na temat ich możliwych tłumaczeń.

Projekt poszukuje alternatywnych sposobów komunikacji, inspirowanych życiem więcej-niż-ludzkim – komunikacją zwierząt. Zdaniem wielu współczesnych naukowców/czyń, miliony lat temu pojawiły się pierwsze kultury, a także prawdopodobnie języki, należące do wielorybów (poprawnie – walen, m.in. humbaków, kaszalotów). Po zaprzestaniu wyniszczających polowań, kultury tych zwierząt odradzają się i są intensywnie badane, mierząc się przy tym z nowymi zagrożeniami ekologicznymi, w tym zanieczyszczeniem akustycznym oceanów.

Znacząca część materiału wideo i audio zrealizowana zostanie w wodzie, gdzie osoby Głuche mogą swobodnie porozumiewać się językiem migowym, zaś słyszący wydają zdeformowane dźwięki. Instalacja będzie składała się z trzech ekranów. Poziomy ekran na ścianie obejmuje zbiorowe i indywidualne eksperymenty z komunikacją. Ekran w formie nieregularnego trapezu wykonany z półprzezroczystego pleksiglasu zawieszony jest pod kątem nad głowami publiczności; projekcja odpowiada widokowi z dołu (dna) – takiemu, jaki zobaczyłaby publiczność, gdyby pawilon był wypełniony wodą i zanurzony w morzu. Trzeci ekran to okrągły wideo-zegar zawieszony w łuku wejścia do pawilonu, łączący obrazy płynącego czasu, wody oraz wizualne interpretacje wokalizacji wielorybów. W sali publiczność może oglądać instalację siedząc lub leżąc na przezroczystej pufie, przypominającej bańkę powietrza.

Warstwa narracyjna zostanie oparta o wątki związane z pamięcią, zapominaniem i stwarzaniem rzeczywistości na nowo, zarówno w kontekście odradzających się kultur zwierzęcych, jak i ludzkich. Inspiracją są m.in. historie społeczności Głuchych, których język migowy przez dekady był marginalizowany, oraz indywidualne doświadczenia utraty pamięci i konieczności budowania rzeczywistości od początku. Warstwa akustyczna będzie rozwinięta o fizycznie odczuwalne fale, odpowiadające wrażeniom wywoływanym przez wokalizacje i echolokację walenia, a także bliskie doświadczeniom osób Głuchych, odczuwającym fale dźwiękowe poprzez drgania.

Projekt rozwija wątki z pracy *Bunt Głuchych. Odnowa* (Zachęta 2025), w której artyści eksplorowali temat komunikacji i dostępności. Powstała wówczas unikalna społeczność osób słyszających i Głuchych, uczących się od siebie mimo bariery językowej i wykonujących utwory wspólnie, symultanicznie, w językach fonicznym i migowym. *Języki z wody* kontynuują ten proces, podejmując próbę dalszego przełamywania wyobrażeń o granicach komunikacji, a także tworzenia podmiotowych wspólnot, uwzględniających różnorodne perspektywy. W proponowanej wersji przyszłości – także perspektywy zwierząt.

Legendarne już dziś nagrania Rogera Payne'a *Songs of the Humpback Whale* z 1970 r. doprowadziły do zakazu polowań na wieloryby i powrotu znad krawędzi ich wyginięcia, a obecnie do rozwinięcia badań nad coraz bardziej prawdopodobną hipotezą, że to one posługują się najstarszymi językami na Ziemi. Cytując słowa Koyo Kouoh, zapraszamy do spotkania z „pieśniami tych, którzy tworzą piękno mimo tragedii, melodiami uciekinierów podnoszących się pośród ruin, harmoniami tych, którzy leczą rany i naprawiają światy”.

Współpraca przy projekcie: Instytut Oceanologii PAN w Sopocie.

Liquid Tongues

Liquid Tongues, a project by Bogna Burska in cooperation with Daniel Kotowski, is an audio-video installation in which the Choir in Motion, composed of 40 hearing and Deaf individuals, will perform interpretations of communication codes and whale songs simultaneously in a phonic language and the International Sign Language, in water and in air, creating visual-spatial-sonic fantasies around the idea of their possible translations.

The project explores alternative modes of communication inspired by a life that is more-than-human—animal communication. According to many scientists, the first cultures—and likely also languages—emerged millions of years ago among whales (cetaceans—i.a., humpback and sperm whales). Following the cessation of whaling, these animals' cultures are experiencing a revival and are being extensively studied, even if they're now facing new ecological threats, e.g. the acoustic pollution of the oceans.

A large portion of the AV material will be recorded underwater, where the Deaf can communicate freely using sign language, while hearing participants produce distorted sounds. The installation will consist of three screens—the horizontal one on the wall will present collective and individual experiments in communication. The projection on the second screen—an irregular trapezoid made of semi-transparent plexiglass suspended at an angle above the audience—will resemble the view from the seafloor, as if the pavilion were filled with water and submerged in the sea. The third screen is a circular video-clock mounted at the entrance to the pavilion, merging images of flowing time, water and visual interpretations of whale vocalizations. The audience can view the installation sitting or lying on a transparent cushion akin to a bubble of air.

The narrative will be built around themes of memory, forgetting, and recreating reality—in the context of the revival of animal and human cultures. Inspirations include stories of Deaf communities whose sign language has been marginalized for decades, as well as individual experiences of memory loss and the necessity to rebuild reality from scratch. The acoustic layer will be enhanced with physically perceptible waves corresponding to the sensations produced by whale vocalizations and echolocation—resonating with the experiences of Deaf individuals who perceive sound waves through vibrations.

The project builds on the themes raised in the *Rebellion of the Deaf. Renewal* (Zachęta, 2025) performance in which the artists explored issues of communication and accessibility. It gave rise to a unique community of hearing and Deaf individuals who, despite language barriers, learned from one another and performed together in both phonic and sign languages. *Liquid Tongues* continues this process, seeking to further challenge notions of communication boundaries and to create communities that embrace diverse perspectives. In the proposed version of the future, this includes the perspectives of animals, too.

The legendary 1970 recording *Songs of the Humpback Whale* by Roger Payne led to a ban on whaling and saved whales from the brink of extinction. It also inspired a growing body of research into the increasingly plausible hypothesis that whales may be using the oldest languages on Earth. To quote Koyo Kouoh, we invite you to encounter “the songs of those producing beauty in spite of tragedy, the tunes of the fugitives recovering from the ruins, the harmonies of those repairing wounds and worlds.”

Collaboration in the project: Institute of Oceanology of the Polish Academy of Sciences in Sopot.

JZW26

